Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250 (212) 227-5251

РІК LXXXV. Ч. 143. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 27-го ЧЕРВНЯ 1978 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 27, 1978 No. 143. VOL. LXXXV.

НАДЗВИЧАЙНІ УСПІХИ УКРАЇНСЬКИХ СЕРЕДНЬОШКІЛЬНИКІВ

Лідія Дагмара Мостова

Андрій Ігор Бакун

Ірвінгтон, Н.Дж. (Любов Коленська). — Ще кілька днів до ґрадуаційних врочистостей в Ірвінгтонській середній школі, коли розійшлася вістка, що ґрадуантка тієї школи Лідія Мостова говоритиме ,,валедикторіянську" промову по-латині, заметушилась американська преса; це ж була справді небуденна подія, бо за час свого 78-річного існування у цій школі ніколи й ніхто не виголошував промови по-латині. Зараз же одна по одній такі ґазети, як: ,,Ню Йорк Таймс", ,,Нюарк Стар Леджер", ,,Дейлі Нюз" та ,,Ірвінґтон Ґералд" писали про це і переводили інтерв'ю з Лідою Мостовою, перед і після ґрадуації, а в кожному їхньому звідомленні підкреслювалось небуденність такої події, щоб учень, закінчуючи середню школу, промовляв мовою Цезаря і Ціцерона. Зокрема ,,Ню Йорк Таймс" у доволі обширній новинці у спеціяльному звідомленні цієї ґазети з понеділка, 19-го червня, звернув особливу увагу на факт, що Лідія Мостова, крім англійської мови — мови своїх товаришів, ще володіє українською і латинською мовами. У розмові з кореспондентом ,,Ню Йорк Таймсу" Ліда зазначила, що знання української мови вона завдячує своїм батькам, а знання латини завдячує своїм учителям, Ричардові Гюзові та Франкові Корнові, які у незвичайно приступний спосіб, доволі часто способом дотепів, у живій, легкій формі викладали їй Цезара і Вірґілія. Вони й допомогли їй оформити промову. Ліда Мостова зацікавлена також математикою і фізикою, але вона вважає, що знання латини є конечно потрібне в здобуванні дальшої науки. Промовляти по-латині вона вирішила, керуючись кількома мотивами: сказати промову тією мовою, яку вона залюбки вивчала, щоб звернути увагу на добру програму в її школі, і щоб до цьогорічних церемоніялів додати новий вимір — особливу врочистість і повагу.

(Закінчення на ст. 3-ій)

Президент відкидає конґресове вето як неконституційне

Вашінгтон. — У середу, 21-го червня, президент Джіммі Картер переслав Конґресові заяву, що він і генеральний прокуратор Ґріффін Белл вважають, що т. зв. ,,конґресове вето'' є неконституційним явищем і він не вважає, що зобов'язаний підкорюватися такому вето.

Конґресове вето, згідно з твердженням законодавців, надає обом Палатам право відкидати рішення Білого Дому та всіх аґенцій і департаментів виконавчої частини федерального уряду відносно різних аспектів закордонної та внутрішньої політики країни, зокрема відкидати рішення щодо продажу зброї чужим державам, уневажнювати різні доручення цих аґенцій та запропоновані ними видатки.

Президент Картер твердить, що такі повновласті для Конґресу противорічать Конституції ЗСА. Він у згаданій заяві зазначив, що ,,братиме під увагу'' вето однієї чи обох Палат, але не вважає, що він законом зобов'язаний підкоритися тому вето.

На думку Президента, конґресові вето в ділянці закордонної політики надмірно зв'язували б руки Білого Дому у веденні тієї політики і не давали б змоги швидко реаґувати на наглі світові події.

Палата Репрезентантів проголосувала припинити харчову допомогу Південній Кореї

Вашінгтон. — З уваги на те, що уряд Південної Кореї відмовляється дозволити Кімові Донг Джо, колишньому південнокорейському амбасадорові до ЗСА, свідчити перед Комісією Палати Репрезентантів для справ етики відносно закидів, що він хабарами та різними дарунками американським законодавцям хотів запевнити ,,прихильне наставлення'' Конґресу до потреб Південної Кореї, Палата Репрезентантів у четвер, 22-го червня, 273-ма голосами до 125-ох проголосувала припинити харчову допомогу тій азійській державі, вартости 56 мільйонів долярів.

Колишній амбасадор Кім Донг Джо вже кілька місяців тому відмовився свідчити, покликаючись на ,,дипломатичний імунітет'', а південнокорейський уряд підтримує його відмову.

Рішення Палати, що його піддержали провідники Демократичної більшости і Республіканської меншости, запало на заклик Леона Яворського, спеціяльного правного дорадника Комісії для справ етики, канцелярія якого зібрала докази, що принаймні 10 законодавців, які ще тепер служать в Палаті Репрезентантів, одержували грошові ,,дарунки'' від згаданого південнокорейського дипломата, як теж корейського бизнесмена Тонґсун Парка. Подібні докази зібрала Сенатська комісія для справ розвідки.

Припинюючи харчову допомогу, Палата Репрезентантів зазначила, що ЗСА повинні продовжувати давати Південній Кореї військову допомогу, з уваги на стратегічну важливість тієї азійської держави.

Справа з припиненням харчової допомоги тепер пішла до Сенату, а відтак буде передана президентові Джіммі Картерові, який вже раніше заявив, що може накласти вето на таке рішення Конґресу.

Совєти знову критикують Захід, заперечують свою аґресію в Африці

Москва. — Ассосієйтед Пресс інформує, покликуючись на совєтське пресове агентство ТАСС, що уряд Совєтського Союзу, розглядаючи справи Африки, знову критикував західні країни, зокрема З'єднані Стейти Америки, бо, мовляв, СССР не має жадних аґресивних плянів, ані плянів домінації африканського континенту і тому за напруження в Африці і погіршення відносин між народами відповідатимуть повністю ,,західні аґресивні кола''. В урядовій заяві СССР, яка складається з 3.600 слів і яку розповсюдило совєтське агентство ТАСС, окрему увагу присвячується Північно-Атлантійському Оборонному Союзові (НАТО), ,,очолюваному ЗСА'', за піддержку колоніялізму і расистських урядів в Африці та за намагання придушувати націоналістичні визвольні рухи. ,,Совєтський Союз не бажає нічого здобувати для себе на африканському континенті, — говориться у совєтській заяві, — не ганяється за концесіями, не змагає до політичної домінації, не клопочеться за військовими базами''. У заяві зокрема наголошується незаангажованість СССР і Куби в інвазії на Заїр, хоч перед тим, як відомо, Адміністрація президента Картера довела, на підставі фактів і зібраних військовою розвідкою інформацій що Куба займалася підготовою цієї інвазії катангійських повстанців, їх вишколювала, а совєтські старшини приготовили плян нападу на провінцію Шаба. Совєтська заява при тому відкидає усі арґументи Державного департаменту ЗСА, а головно твердження, що допомога СССР для Анголі, Етіопії й інших рухів ,,визволення'', створила на африканському континенті форму нестабільности і становить загрозу для загального миру.

Політичні спостерігачі та інтерпретатори американської закордонної політики стверджують, що заява совєтського уряду наступила мабуть у висліді останньої заяви державного секретаря Сайруса Венса, у якій він стверджував, що З'єднані Стейти Америки, не будуть наслідувати совєтської і кубинської тактики в Африці, але будуть стосувати свою власну політику — політику допомоги для африканських країн, щоб вони самі могли розв'язати існуючі в них проблеми. Кремлівська заява заторкує також справу Китайської Народної Республіки, яка виявила бажання допомогти Заїрові створити свої власні збройні сили, які були б спроможні боронити Заїр від зовнішних нападів. В совєтській заяві натомість говориться, що Китай пристав до Заходу і у своєму ,,шовиністично-гегемоністичному наставленні бажав би перетворити африканський континент на арену серйозної міжнародної напружености і конфліктів'', — закінчує свої нові напасті совєтська заява.

Юґославія виступила проти совєтської допомоги Африці

Београд, Югославія. — Пресові аґентства інформують, що міністер закордонних справ Югославії Йосиф Врговец виступив з пересторогою для країн Африки, щоб вони не дуже накидались на совєтську допомогу, бо, як це він висловився, ані совєтську, ані американську ідеологію не можна експортувати для новопосталих країн. Югославський міністер відмітив, що африканські країни, які запрошують для інтервенції великодержави, створюють тим самим напруження на цьому континенті і посилюють тенденцію постійної леґалізації закордонних сил у їхніх країнах.

Виступ юґославського представника політичні аналітики інтерпретують, як підкреслення юґославської невтральної політики, яку заступає президент Тіто.

Туреччина і СССР шукатимуть нафти на дні Чорного моря

Москва. — Ройтер інформує, що Совєтський союз і Туреччина спільно шукатимуть за джерелами нафти на дні Чорного моря, згідно з новим договором, який буде підписаний між обома урядами в часі перебування турецького прем'єра Булента Ацевіта в Москві. Турецькі джерела стверджують, що переговори між турецькою і совєтською делеґаціями продовжуються, охоплюючи також інші ділянки співпраці, а зокрема поширення торгівлі і закупу Туреччиною більшої кількости нафти в Совєтському Союзі. Прем'єр Ацевіт, який перебуває в СССР з офіційною візитою, розмовляв в кінці минулого тижня 80 хвилин з генеральним секретарем ЦК КПСС і головою Президії Верховної Ради СССР Леонідом І. Брежнєвим. Обидва, як твердять ті ж джерела, розмовляли на тему, як поглибити совєтсько-турецьку співпрацю. Співпраця між Сходом і Заходом, а також справа Кипру, була також темою розмов між Брежнєвим і Ацевітом. Основні розмови в Москві ведуться між Ацевітом і прем'єром совєтського уряду Алексієм Косиґіним.

ПОЛІТИЧНІ В'ЯЗНІ ОБВИНУВАЧУЮТЬ ОРГАНИ СССР У ГЕНОЦИДІ

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — Передаємо в перекладі з російської мови самвидавний текст меморандуму групи політичних в'язнів СССР до Президії Верховної Ради СССР.

,,Стаття І Конвенції ,,Про запобігання злочинові геноциду і покарання за нього", схвалена Генеральною Асамблеєю ООН 9-грудня 1947 року і ратифікована урядом СССР, визначає, як злочин геноциду, між іншим, такі дії:

а) Нищення членів релігійної, расової, політичної і т.п. груп;

б) Заподіяння серйозної фізичної або моральної шкоди членам групи й умисне створення умов життя, розрахованих на викликання цілковитого або частинного знищення групи.

Ми, засуджені за інакомислення, політв'язні табору особливого режиму 385-1-6, вважаємо, що супроти нас чинять злочин, який дорівнює геноциду. Більше як рік тому назад, був інспірований місцевою таборовою адміністрацією дуже гострий спалах ворожнечі до політичних в'язнів зі сторони... кримінальних злочинців. Розпаношеним чорносотенцям, яким сторожі виявляли скриті і явні ознаки симпатії і безпосередню підтримку, було дозволено понижувати людську гідність політв'язнів, ображати їх, бити, готувати масову фізичну розправу і виготовляти велику кількість зимної зброї. 9 листопада ц.р. в'язні нашого табору отримали листи від якогось Шинкевича С.Л., якого ще донедавна рахували державним злочинцем, а сьогодні, своєю бездоганною тайною діяльністю інформатора КҐБ і провокатора, він заробив собі перегляд справи; з нього зняли ярлик державного злочинця і йому надано почесне право знову здобути високе звання звичайного кримінального злочинця. Незалежно від того, що ,,виправно-трудове законодавство рішуче забороняє в'язням, які перебувають у різних місцях ув'язнення, листуватися між собою," листи (аж 9) Шинкевича, який нагрівся під крильцем КҐБ у в'язниці в Дніпропетровську, без перешкод перейшли всі законодавчі заборони. Це ще один доказ лицемірної декларативности радянських законів. Вищезгадані листи Шинкевича є продовженням політики викликання ворожнечі між в'язнями різних категорій. В них (листах) зневажається політв'язнів, закликається кримінальних злочинців об'єднатися і розправитися з політичними в'язнями.

Ця давня настанова хоронителів використати на розправу з політв'язнями руки духовно близьких їм кримінальників, виявляється й у щоденній явній, незамаскованій під, юджуваній симпатії до чорносотенців, погромницьких елементів таборової тюрми.

Поява (всупереч закону) провокаційних листів Шинкевича доказує, що органи КҐБ не хочуть, щоб ми — засуджені за інакомислення — спокійно відбули відміряний нам, всупереч нормам цивілізованого світу, строк, а навпаки, намагаються перетворити наш строк на тортури і тим самим здійснити найтяжчий злочин проти людства — геноцид інакодумаючих. У відповідь на цькування, брудну наклепницьку кампанію, яку затіяв КҐБ, використовуючи таких покидьків як Яблонський, Шинкевич і їм подібних, а теж для збереження своєї гідности, життя і для викриття мерзотного альянсу між КҐБ і кримінальними злочинцями, мета яких — геноцид інакодумаючих, ми, політв'язні таборової тюрми 385-1-6, змушені скласти наступну заяву.

1. Конвенція ,,Про запобігання злочинові геноциду і покарання за нього", ратифікована урядом СРСР і її належить дотримуватися, тому ми рішуче протестуємо проти геноциду стосованого до нас і вимагаємо припинити його, а також покарати винуватців і співучасників геноциду.

2. Ми заявляємо: хоч радянське в'язничне законодавство є найсуворіше з усіх існуючих під сучасну пору, радянська тюремна практика вже цілком нелюдяна, і тому ми вимагаємо мінімального: здійснювати тю-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Уряд оприлюднив плян щодо раціонування бензини

Вашінгтон. — Минулого четверга, 22-го червня секретар енерґетики Джеймс Шлесінджер оприлюднив плян щодо раціонування бензини, але підкреслив, що уряд президента Джіммі Картера ввів би його в життя тільки в дуже крайніх випадках, наприклад, якщо б арабські держави знову встановили ембарго на експорт нафтової ропи до ЗСА, або якщо в Америці з будь-яких інших причин наступив би критичний брак цього роду пального.

Згідно з тим пляном, власники автомобілів мали б право закуплювати два ґальони бензини денно, представивши на бензинових станціях купони, що їх уряд пересилав би власникам автомобілів. Вантажні авта і автобуси одержували б більшу кількість бензини. Раціонування було б встановлене тоді, якщо запаси бензини в країні з будь-якої причини зменшилися б на 25 відсотків.

Того самого дня президент Картер закликав Конґрес якнайшвидше схвалити енерґетичний законопроєкт, який має на меті збільшити продукцію різних родів пального і в той самий час зменшити вживання тих енерґетичних продуктів, щоб зробити Америку більш незалежною від країн, які експортують нафту чи природний газ. Президент хоче запевнити, що коли він в половині липня братиме участь у вершинній конференції лідерів індустріяльних країн вільного світу у Бонні, Західня Німеччина, то зможе представити їм докази, що Америка вже на шляху до розв'язки своєї енерґетичної проблеми.

У Києві згадують Олександра Мишуґу

Київська газета ,,Культура і Життя", орган міністерства культури УССР та республіканського комітету Профспілки працівників культури, надрукувала у числі з 8-го червня ц. р. короткий спогад М. Головащенка про світової слави співака Олександра Мишуґу з нагоди 125-ої річниці від дня народження соліста, яке припадало 7-го червня 1978 року. Головащенко між іншим пише, що Олександер Пилипович Мишуга (сценічне ім'я Філіппе Мишуга) народився у містечку Новий Витків Радехівського повіту на Львівщині в родині бідного шевця. Освіту здобув у Львівській і Міланській консерваторіях. Протягом багатьох років співацької кар'єри Олександер Мишуга створив цілу ґалерію прекрасних сценічних образів — Йонтек, Вертер, Каніо, Фауст, кавалер де Гріє, Фернандо, Альфред, Ромео, Хозе, Герцоґ, Ліонель, Ленський та багато інших, які увійшли до скарбниці кращих образів світового оперного мистецтва. У них він майстерно втілює ідею ґуманности і глибоку віру в перемогу любови. За чудове виконання партії Каніо в опері ,,Паяци" її автор геніяльний Леонкавалльо, підніс славетному співакові клавір з написом: ,,Не уявляю, щоб можна було співати партію Каніо краще ніж її співає сіньйор Мишуга".

Олександер Мишуга, — пише далі Головащенко, — виступав на сценах оперних театрів Львова, Варшави, Києва, Петербурга, Харкова, Москви, Відня, Берліну, Риму, Лондону, Стокгольму та багатьох інших столиць й міст світу. І всюди його чекали лаври, колосальний успіх. Преса надзвичайно високо оцінювала спів і акторську майстерність нашого земляка, величаючи його кумиром публіки, генієм пісні, королем ліричних тенорів. Слухачі дарували йому золоті і срібні вінки, поети присвячували свої вірші.

Олександер Мишуга був тонким поетом у співі — пише Головащенко. Кожну, навіть незначну пісню він виконував так глибоко, надхненно і майстерно, що навіть найпростіша річ, яку раніше ніхто не помічав, у його виконанні ставала високомистецькою і публіка вже не могла забути її. Один з сучасників артиста, оцінюючи і порівнюючи спів двох великих мистців — італійського Енріко Карузо і українського Олександра Мишуги, які, до речі, співали одні й ті ж партії, — писав: ,,Олександер Мишуга був співаком з Божої ласки. Коли Карузо заливав блиском сили і металу, то Мишуга чарував, а враження, яке виклакав його спів, то була тайна експресії, настрою, переконуючої сили, гіпнозу і дечого, що виривалося з-під усякої аналізи. В ньому було щось, про що говорив великий Еверарді: не звук співає — співає душа".

Гучна слава і тріюмф не засліпила артиста. Він боляче переживав трагедію свого поневоленого народу. Все своє життя допомагав бідним учням, студентам, артистам, письменникам. Навіть в останні хвилини свого життя дбав про майбутнє рідного мистецтва: все своє майно Олександер Мишуга передав Музичному Інститутові імені М. В. Лисенка у Львові.

Помер Олександер Мишуга 9-го березня 1922 року в Німеччині. Тіло за його ж заповітом було перевезено на батьківщину і поховано в рідному Виткові під тихими липами, які він так палко любив, — кінчає М. Головащенко свою розповідь про Олександра Філіппе-Мишугу, рідного дядька д-ра Луки Мишуги, довголітнього начального редактора ,,Свободи", відомого політичного і суспільно-громадського діяча.

КАНДИБА НЕ ВІДМОВИВСЯ ВІД СВОЇХ ПОГЛЯДІВ

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — У самвидавній збірці документів під наголовком ,,Позбавлення права на працю і помешкання з політичних причин", яку опублікувала Московська Гельсінкська група, кілька документів стосуються до українських політв'язнів. В документі ,,Прилога ч. 4" пишеться про долю Івана Кандиби, засудженого ще в 1961 році на 15 років таборів за приналежність до т. зв. групи юристів з Левком Лук'яненком на чолі. Ця група відома не тільки українській, але й чужинецькій громадськості. Покарали тих українських патріотів за те, що вони розглядали питання можливости виходу України зі складу СССР, що ,зрештою, ґарантується радянською конституцією. Відбувши кару, Кандиба живе тепер на волі, але під адміністративним наглядом.

Ось текст ,,Прилоги ч. 4" в перекладі з російської мови:

,,Івана Кандибу в'язнили від січня 1961 до січня 1975, звинувачуючи за тими самими статтями, що і Лук'яненки (зрада батьківщини й антирядянська пропаганда і аґітація). Доля їх подібна.

До часу арешту Кандиба жив у Львові і працював юристом. Тепер Кандибину львівську квартиру займає його старий батько. Після звільнення І. Кандибу спрямували до села Пустомити Львівської области; встановили над ним адміністративний нагляд. Працював він при направах електричних приладів, майже нічого не заробляв, — потім кочеґаром. Після знесення нагляду, на весні 1977 року, шукав за роботою у Львові, але безуспішно.

У вересні 1977 року І. Кандибу відправили примусово назад до Пустомит і знову встановили над ним адміністративний нагляд. Це сталося після того, як він відкинув пропозицію Львівської обласної прокуратури засудити своє ,,минуле". Пропозицію зробив заступник обласного прокурора Руденко в присутності начальника Львівського обласного УКҐБ генерала Полдєня. За виступ у пресі і на телебаченні Кандибі обіцяли прописку у Львові і роботу за фахом. Але коли він відмовився, йому зразу ж пред'явили постанову про адміністративний нагляд з такими обвинуваченнями: 1. Постійно відмовляється від роботи; 2. Живе у місті, де не має прописки; 3. Розїжджає по районах і містах СРСР.

У Пустомитах І. Кандибі коштувало чимало зусиль знайти житло: малесеньку кімнатку, за яку платить 25 рублів місячно. Щойно після одномісячного шукання за роботою влаш-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Український політв'язень солідаризується з членами Вірменського Руху Спротиву

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — На Захід продістався новий документ самвидаву з Мордовського концтабору ЖХ-385/19, в якому український політичний в'язень, Микола Будуляк-Шаригін, заявляє свою солідарність з вірменською Національною Об'єднаною Партією. Микола Шаригін народився в 1926 р., жив в Україні перших 15 років свого життя. 1968 р. приїхав до Москви як комерційний представник електронічної промисловості Англії, де його арештували і засудили за статтею 64 КК РСФСР на 10 років позбавлення волі. Нижче друкуємо повний текст його заяви в перекладі з російської мови.

,,До Президії Верховної Ради СРСР

Від громадянина Великобританії, комерційного представника електронної промисловости Англії на країни східньої Европи — сьогодні ув'язненого в СРСР з політичних мотивів на 10 років —

Шаригіна Миколи Олександровича

24 квітня 1977 року.

Заява

Мені стало відомо, що 24 квітня 1966 р. засновано Національну Об'єднану Партію (Організація незалежности Вірменії).

Справедливі вимоги НОП з Основним законом (конституцією) СРСР:

1. Право на самовизначення, включно з незалежністю, себто вільний вихід із складу СРСР — ст. 17 Конституції СРСР;

2. Референдум (шлях до незалежности) — ст. 49 Конституції СРСР.

НОП стоїть на загальнодемократичних позиціях — відкидає антикомунізм. НОП — конкретна політична організація — продовжує безперервну діяльність вже 11 років. Вона своїм довгим існуванням в найтяжчих умовах СРСР, де найсуворішим способом придушується всяке вільнодумство, доказала свою правоту і заявила своє право на існування.

Від сьогоднішнього дня я заявляю мою солідарність з членами НОП Вірменії й одночасно протестую проти геноциду — переслідування прихильників організації самовизначення Вірменії. Водночас, у погодженні з членами НОП, заявляю себе членом-симпатиком Національної Об'єднаної Партії.

МАРСР, ст. Потьма, пос. Лесной, учр. ЖХ—385/19

З пошаною Шаригін, 24 квітня 1977 року''

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Терор продовжується

Пресові агентства передали 21-го червня ц. р. інформації про нові совєтські засуди противників комуно-московського режиму і оборонців людських прав в Совєтському Союзі, які, не бувши навіть глибоко політично заангажованими, стали однак небезпечними для кремлівських диктаторів вже хочби тому, що мали відвагу голосно говорити і протестувати проти потоптання прав людини в комуністичних країнах та домагатися індивідуальної свободи й права виїзду до своєї батьківщини, Ізраїля. Владімір Слєпак і Іда Нудел одержали 5 і 4 роки заслання у віддалених районах СССР за те, що на бальконі своїх помешкань, вичерпавши перед тим усі інші засоби змагання, розвісили плякати з вимогою дати їм право виїзду на Захід і злучитися з членами їхніх родин, які вже раніше покинули московську імперію в пошуках за справедливістю на Заході.

Ірина Брайловська заявила перед будинком суду в Москві кореспондентам: „Ми боїмося, що тепер КГБ те саме може зробити з кожним з нас і ніхто відкрито не стане в нашій обороні". Ці слова пригадують зокрема реакцію на засуд проф. Юрія Орлова, основника московської групи нагляду за виконанням Гельсінкської угоди, і засуди багатьох інших членів Гельсінкських груп, між ними й української — Миколи Руденка, Олексія Тихого, Мирослава Мариновича, Миколи Матусевича, арешт Олеся Бердника та багатьох інших, на терор їхніх родин, підготовку процесів над Ґінсбурґом і Щаранським тощо. Наприклад, пародоксальним становищем треба вважати поставу західньонімецького уряду, яке він зайняв після засуду Орлова. В Бонні тоді заявляли, що німецький уряд не протестуватиме проти засуду, бо це, мовляв, може ще більше загострити відношення совєтського режиму до опозиційних рухів. Цю опуртуністичну тактику західних політиків, які відмовляються критикувати тоталітарні режими, ген. Петро Григоренко цілком слушно назвав тактикою струсів, бож не можна говорити тільки про моральні цінноші — треба також ці цінноші активно боронити у випадку потреби.

Ірина Брайловська мабуть оправдано висловлювала побоювання, що органи КГБ, діставши зелене світло від Політбюра, розпічнуть тепер широкозакроєну чистку дисидентських груп й груп сприяння Гельсінкській угоді, не кажучи вже про національні рухи спротиву, видумавши тепер нову форму злочину „злосливе хуліганство", під претекстом якого вони можуть посадити до в'язниці практично кожного совєтського ненадійного громадянина, не згадуючи про дисидентів і активних борців за права народів і людини.

Треба, очевидно, погодитись з ген. П. Григоренком й багатьма іншими аналітиками, які дорікають Заходові і роблять його співвідповідальним за витворену ситуацію та за посилення совєтського терору. Друга фаза Европейської Конференції в Београді дала цьому початок, бо там комуно-московські диктатори побачили сильні, а рівночасно дуже слабі сторінки вільних країн, які воліють не виступати ефективно і об'єднано в обороні переслідуваних та засуджувати терор. Доки такий стан триватиме, доти шалітиме терор комуно-московських режимників, які розуміють тільки мову сили і акцію зорганізованої публічної опінії. Інших шляхів зарадити цьому лихові немає.

Китайський верховода плянує свою першу подорож до Европи

Београд, Югославія. — Ройтер інформує, покликуючись на югославські джерела, що голова китайської Комуністичної партії і прем'єр уряду Гуа Куофенг прибуде в серпні ц. р. до Югославії і Румунії. Інформація, яка походить з югославських партійних джерел, викликала на Заході і Сході чимале здивування, бо досі, від часу перебрання влади після смерти Мао Тсе-тунга в 1976 році, Гуа перебував тільки чотири дні в Північній Кореї.

Петро Григоренко

БАТЬКІВЩИНА НЕЗАСТУПНА

У „Свободі" за 1-ше травня ц. р. опублікована стаття Панаса Феденка: „Чи є за чим жалкувати?" Автор цією статтею хоче заперечити протестам тих, хто в останні часи був позбавлений совєтського громадянства (Григоренко, Ростропович, Вишневська).

Життя мене навчило з повагою відноситись до чужої опінії, уважно прислуховуватись до неї, уважно прислуховуватись до висловлювань, не згідних з моїми власними, і я радий, в таких випадках, вступити в діялог. Але бувають випадки, коли неможливо серйозно говорити зі своїм опонентом. Не можна, наприклад, вести діялог про Віру і Бога з людиною, яка впевнено дотримується скотинячої ідеології. Не знайшов є основи для діялогу і в статті Феденка.

Посудіть самі.

Мій погляд: батьківщину людина отримує з народження, тобто від Бога. Значить і відібрати її може тільки Бог. Але людина не невільник своєї батьківщини. Бог дав людині також свободу пересування. Користуючись цією свободою, людина може в любий час виїздити зі своєї батьківщини і повертатись до неї. І цієї свободи теж ніхто не має права відбирати. Совєтський уряд посягає і на батьківщину, і на свободу пересування. Проти цих незаконних, антинародних дій совєтського уряду ми й протестували. Пан Феденко запевняє читачів „Свободи", що тому протестові не слід співчувати, бо тільки люди рабського характеру...можуть дорожити таким громадянством. На чому ж базує п. Феденко цей рішучий висновок? А на тому, що, мовляв, совєтське громадянство не дає ніяких прав, що воно держить громадян в неволі і що через те „величезна більшість" людности СССР хотіла б збутися цього ярма. Багато арештованих і покараних мешканців СССР... подають заяви про вихід із совєтського громадянства". З цього п. Феденко робить висновок, що в дійсності Григоренко та інші йому подібні не скривджені, не покарані, а нібито нагороджені совєтським урядом.

Що підсовєтські народи живуть в поневоленні, що дехто з заарештованих (та й не тільки з них) домагається виїзду з СССР — то є правда. Але це не значить, що коли б не було такої жорстокої охорони кордонів, то всі люди з СССР побігли б в країни вільного світу. Цей висновок виходить не з людської, а зі свинячої ідеології. То тільки свині, находячись межи двома коритами, в одно з яких нападало каміння, а в друге налита добра їжа, кинулись би до другого, й не „величезною більшістю", а всі разом. З людьми цього не може бути. Переважно їх більшість, побачивши як живуть брати за кордоном, примусила б владу створити такий же лад і в батьківщині. За кордон їхали б здебільша вчитись і світ оглянути, а не як втікачі. Людина любить свою батьківщину і не кидає її в тяжкий час. Змушені на еміграцію часто в декількох генераціях пам'ятають свою праматір.

І зараз серед „людности СССР" нема не тільки „величезної більшости", а навіть значного числа тих, хто хотів би втекти з батьківщини. „Величезна більшість" навіть не відчуває свого поневолення. І такі, як Андрій Сахаров, Юрій Орлов, Микола Руденко, Олесь Сергієнко, Викторас Пяткус, Звіяд Гамсахурдіян, Шоган Арутюнян й інші діячі правозахисного руху кладуть свої сили і життя на те, щоб прищепити свідомість тій самій „величезній більшості". І ніхто з них не хоче покинути свою батьківщину. Коли одному з тих людей, Олександру Подрабінеку, КГБ, під загрозою арешту, запропонувало виїхати на Захід, він відповів: „Я волію тут, в СССР, навіть в тюрмі народів зачекати того часу, коли ви побіжите ховатись за кордоном". Також і я, котрого хвороба примусила на тимчасовий виїзд до ЗСА, добровільно ні за які блага не лишився б тут. Моє місце там, на батьківщині, разом зі своїми братами у правозахисній боротьбі. Ділити з ними радість і горе, разом з ними відбувати беззаконні покарання — в тюрмі, таборах, спецпсихлікарнях. І не треба мені кращої долі чим доля мого народу. І це моє право — боротись за долю батьківщини на її терені. Один з найдорожчих мені людей, мій соратник по Українській Гельсінкській групі, недавно засуджений на п'ятнадцять років ув'язнення (десять він вже відбув) Олекса Тихий прислав мені листа з табору особого режиму. В тому листі, підписаному також і отцем Василем Романюком, даються поради щодо практичних дій на захист української нації. Висловлена там і мета, до якої треба прагнути. Ось як це зформульовано: „Україна повинна стати незалежною демократичною, духовно багатою, матеріяльно забезпеченою, з високим рівнем розвитку освіти, науки, національної по суті, змісту і форми культурою...Щоб Україна щедро й гостинно могла приймати у себе громадян усіх країн світу, а її громадяни могли відвідувати країни на всіх континентах. Щоби громадян виховувала сім'я, школа, церква, суспільство, а не в'язниця, концтабір, тюрма".

От, про що мріє справжній борець. В цьому листі — жадного слова про втечу з батьківщини, а тільки про те, як боротись в самій батьківщині. Це що — не по вашому, пане Феденко, пишуть люди з „рабським характером?" Я говорю це не для того, щоб кинути тінь на тих, хто емігрує. Навпаки, я за свобідну еміграцію і свобідні подорожі за кордон. Право жити і боротись у себе в батьківщині і право на свободу пересування — ці дві сторони одної медалі, це права, які надані людині від Бога. Зараз же, коли ці права нахабно відібрані владою, приходиться за них боротись, базуючись на людських і Божих законах.

Коли людина не позбавлена будь-якої можливости, не тільки боротись, але й жити в батьківщині, як, наприклад, Левко Лук'яненко, Гелій Снєгірьов, Олександер Ґінсбург та інші, то лишається лиш одне — еміґрувати. В таких випадках, а також коли людина хоче еміґрувати з національних, релігійних, суспільних або якихось інших мотивів, я завжди виступав і буду виступати за еміграцію. Але мій випадок не такий. Я не хочу еміґрувати. Я хочу користуватись правом на батьківщину. Хочу бути зі своїм народом. Хочу поділяти його долю. І коли за це мене жде навіть тюрма, концтабір або психушка, я від цього свого права не відступлюсь. Якщо це є прояв мого рабського характеру, то таким рабом я залишусь й надалі. Але, здається мені, що пан Феденко шукає рабів зовсім не там, де вони є.

І. Вовчук

СОВЄТИЗАЦІЯ АФГАНІСТАНУ

(Розважання про переворот в країні)

(1)

Напруга на Африканському обширі заслонила подію на середньому сході Азії, а вона ця подія в дальшому розвиткові протиборства двох світів матиме не мале значення. Московська преса любить часто повторювати що „національно-визвольні рухи, здобувають перемогу за перемогою". Організація їх і всебічна підтримка, як то записано і в брежнєвській конституції, стали політичною стратегією ханату ЦК КПСС в його глобальній політиці повалення т. зв. капіталізму.

На півдні московського царства СССР, в Азії створено ще одну комуністичну Республіку Афганістан. В Москві радіють. „Совєтська" преса з захопленням насвітлює великі перетворення в країні з майже двадцятьма мільйонами населення (переважно кочовиків) на території трохи меншій від Тексасу. В країні немає залізниць. Від столиці Кабула через гірські масивні долини тягнуться чотири головні шляхи: на захід до сусіднього Ірану; на південний схід, до Пакістану; на північ до СССР, а на схід до Китаю.

27-го квітня ц. р. в Афганістані зорганізовано військовий переворот, в якому група столичних військовиків повалила республіканський уряд на чолі з президентом Мохаммедом Даудом і передала владу Військовій Революційній Раді, а вона через два дні покликала Революційну Раду очолену відданим Кремлеві комуністом Нуром Мохаммедом Таракі, що став і президентом республіки, і головою нового уряду.

Новий всевладця, якого московська преса називає „видатним національним і революційним діячем", з 1965 року очолює організовану тоді Комуністичну партію Афганістану. В своїй першій заяві на пресовій конференції він поспішив заявити, що переворот 27-го квітня не був справою групи військовиків, яка його вчинила, а здійснено те на заклик і під керівництвом комуністів — Народної Демократичної Партії. Як і в новій конституції СССР, партія всім керує і організує, вона є ядром національно-політичного життя. Створений переважно з комуністів новий уряд Афганістану взявся за перебудову життя, совєтизуючи країну, населення якої міцно тримається переважно мусульманства, глибоко зберігаючи вікові традиції і віру. Для афганців на початках „совєтизації їхнього життя наголошено догму про всемогутність партії.

• • •

Десятого травня Торокі виступив з програмовою заявою до населення з кабульської радіостанції. Його промову повністю опублікували московські газети. Афганський всевладця підкреслив, що „демократичний" уряд країни буде підтримувати національно-революційні рухи народів Азії, Африки й Південної Америки. А організація і підтримка національно-революційних рухів в азійських і африканських країнах є генеральною стратегією в глобальній політиці імперіялізму ханату ЦК КПСС. В тій стратегії демократичний Афганістан мав би виконувати в Азії ролю Куби в совєтизації країн африканського обширу.

Зовнішню політику Афганістану голова Революційної Ради окреслив, як політику „позитивного й активного співіснування". Заслоняючись тими принципами, большевицькі володарі московського царства і совєтизують африканські країни при допомозі кубинських військ. А, як заявив Торокі, Афганістан, в своїй політиці активного невтралітету, буде всебічно поширювати і зміцнювати „дружні взаємини" з СССР, утримуючи добросусідські відносини з іншими сусідами. У внутрішній політиці він повторив в своїй заяві всі шабльонові, пропагандивні лозунги большевицької преси. Програмова заява афганістанського всевладці була найкращим доказом залежности нової влади Афганістану від Кремля.

Американська преса в більшості вірно зауважила подібність пропагандивних виступів нової влади Афганістану з догматичними твердженнями КПСС, відповідно оцінивши заприпонену в Кремлі „самостійну" політику революційного, як він сам називає уряду Афганістану. Проте, псевдо-ліберальні кола, люди яких не вміють часто відрізнити як гоголівська Параска, де права, а де ліва сторона, вбачити в тій оцінці кривду. В листі до „Ню Йорк Таймс" професор Пенсильванського Стейтового університету Луі Дюпре, твердить, що уряд Торакі не можна назвати комуністичним. Дорікаючи газеті, що вона це зробила, він вважає, що то було „несправедливо", бо до квітневого перевороту в Афганістані не було леґальної комуністичної партії, яка б брала участь в міжнародних комуністичних з'їздах. Професор висловлює жаль за вчинені в час перевороту кровопролиття, але твердить, що не можна вважати їх ділом комуністів, доки це не доведено. Шкода, що автор листа не вказав хто і як має довести Торокі і його співучасникам їхню вину за криваву розправу з родиною президента М. Дауда і тисячами тих, хто чинив спротив комуністичному переворотові.

(Далі буде)

Б. Кондра

ПЕРЕД III СКВУ

Лише три місяці ділять нас від третього з черги Світового Конгресу Вільних Українців. Одначе досі ані політичні середовища, ані громадські угруповання не проголосили свого становища до Конгресу. Виглядає, що підготова до Конгресу відбувається без участи громадянства, яке не здобулося на будь-який плян і яке, зглядно його мовчазна більшість, інертно очікує, чи СКВУ і далі буде діяти, чи занидіє.

Проте, політичні партії усвідомлюють, що головна проблема цієї близької події лежить у площині єдности. Тому деякі часописи і деякі активніші одиниці починають ще раз торкатися цієї — можна б сказати „відвічної" у нас теми, нашої єдности.

Тут насамперед заслуговує на увагу паризьке „Українське Слово", яке, нав'язуючи до оборони політичних в'язнів у СССР, пише: „Жадне політичне середовище неспроможне сьогодні ініціювати і вести акцію, яка отримала б підтримку всього еміграційного загалу". І далі: „...воно не може відіграти ролі координатора, який через свої невилікувальні хвороби і сьогодні не має іншої установи як СКВУ, щоби зайнялася цією справою", Отож, „Українське Слово" підкреслює важливість існування СКВУ, як надрядної, понадпартійної організації.

Інакше сприймають цю справу деякі політичні середовища. Як приклад варто навести думку Я. Гайваса у його статті „За концентрацію сил і засобів" („Свобода", 3 червня ц. р.), де він в основному погоджується, що не одна політична партія не в силі повести за собою усю громаду та що ці партії ще не навчилися працювати разом та координувати їхню діяльність. Далі він стверджує, що в громаді панує розчарування та зневіра в наш політичний світ. Він, одначе, захищає той світ; мовляв, хоч він (світ) і не дописав, але він є і працює і його не можна списувати з нашого балянсу. Він признає, що в СКВУ є переважно ті самі люди, що і в політичних середовищах. З його міркувань напрошується висновок, що СКВУ взагалі непотрібний, бо чому ті самі політичні діячі мали б краще виконувати свою політичну роботу в СКВУ, як вони виконують у своїх партіях. Ототожнювання СКВУ з політичними партіями виявляє, що, в ментальности наших політичних лідерів, СКВУ, як представництво всіх українців, без різниці їхнього світогляду, не існує.

Інший автор, М. Мельник (стаття „До проблеми української єдности", „Свобода", 7—8 червня ц. р.) виявився більш ліберальним. Він твердить, що така об'єднуюча інституція не повинна виключати нікого із-за його світогляду: „під сучасну пору об'єднання всіх політичних груп, що стоять на становищі визвольної боротьби за відновлення української держави, усім розумним людям повинно видаватись абсолютною конечністю". Автор статті гадає, що реалістичною формою для об'єднання визвольних груп повинна стати УН Рада.

Пролунав ще один, найбільш інтересний голос про об'єднання, Цей голос, мабуть, переочено — бож скільки людей читає книжки в добі телебачення! Мова про твердження д-ра В. Олексюка у його книзі „До проблем доби обману мудрости" (Чікаго, Укр. Кат. Акад. Об'єднання , Обнова, 1975). Правда, автор не має на увазі якраз об'єднання на базі СКВУ, але його ціллю є з'ясувати спільну дію усіх українців, зорганізованих у політичних, громадських, наукових, церковних й ін. групах. Це зумовило б координацію їхньої дії, про яку пише „Українське Слово" та М. Мельник. На стор. 118-120 автор, шукаючи

(Закінчення на ст. 3-ій)

О. Гайський

В КЛІВЛЕНДІ ОПЕРИ, ОПЕРЕТИ Й ...ОПЕРАЦІЇ

I

На початку були операції. Природа, точніше, зима оперувала. Так паскудно оперувала, що... „не дай, Боже, і вам такого": 100 інчів снігу, рекорд довготривалих морозів . . . Хідники нагадували стрілецькі рови на фронті, що дають змогу пройти, але глибиною захищають голову від куль. А 26-го січня рідкісні прохожі мусіли обнімати вуличні лямпи і стовпи, щоб не датися вітрам американського „блізард"-у, силою в 100 миль на годину. Температура по хатах виносила 3 ст. Ф. — пункт замерзання!.. Не було електрики, телефону. Катаклізм у природі використали злочинці, які з вовчою ярістю кинулися напада[illegible] на банки, автобуси і приватні доми . . . Якщо все це [illegible] підтверджувати тезу, а, насправді, побожне бажання цього міста, мовляв, воно має „бест локейшин ін ди нейшин" — найкраще положення в державі — то ми радо заміняли б своє становище на якесь „гірше" . . .

В квітні, як закінчилася зима, до Клівленду приїхала на однотижневу гостину Метрополітан опера з Ню Йорку. Характеристично, що автор Томас Вісйя, у статті-прогнозі в „Клівленд Прес", Відділ „Конойсер", з 14-го квітня 1978 р. писав:

„... Постають питання: в що одягатися? на яку (із семи) оперу йти? Котра найкраща? Для початківців? Для українця? Для італійця? . .

Таке вирізнення із мозаїки багатьох численніших етнічних груп у місті доказує, що в ділянці музичної культури ми рахуємося. Кредит за те йде на рахунок наших хорових ансамблів — „Дніпра" Є. О. Садовського, а в попередніх десятиріччях теж „Гомону" проф. Я. Барнича, та корифея кобзарського мистецтва, Григорія Китастого.

А втім, слід не забувати, що в Метрополітан опері маємо аж двох амбасадорів. Обидва вони виступали в опері Мусорґського „Борис Ґодунов", при чому в програмі на першому місці красувалося назвище: Андрій Добрянський, а бас Павло Плішка виступав у ролі персонажу, що зветься: „Монах Пімен" (як бачимо, якийсь Пімен, обов'язково монах, завжди нашому братові зайде в дорогу . . .).

Третій пункт пов'язаности оперного мистецтва з українством дає вступне слово до лібретта опери „Мадам Ватерфляй". Кажеться там, що прем'єра цієї опери в міляньській Ля Скаля, в лютому 1904-го року, скінчилася скандалом. Славний уже тоді композитор Пуччіні мусів ховатися в гардеробі від свистів і образливих вигуків публіки — щойно структуральна перерібка (з двох до трьох актів) дали новій прем'єрі, в місті Брешія „тріюмф, який непохитно триває дотепер" . .

Тільки побіжно в статті зазначено, що в цій тріюмфальній новій прем'єрі, яка відбулася 28-го травня 1904-го року, заголовну ролю грала - співала вже не Розіна Сторкіо, тільки „нова героїня, Саломея Крусеніска" . . . А якщо так, то „сіямо аррівате" — ми прибули на мету розгадки справи . . . Не причина, що структуральна перебудова (яка, до речі, дотепер не захоплює) до деякої міри могла допомогти справі. Але перевертати світи — від провалу й до тріюмфу, додаток в опері, де рішає в першу чергу спів, а не „лицедійство" — ні, панове! Тут рішальною була іскра Божа об'єднаних обидвох талантів, сценічного й вокального, в молодої українки Соломії Крушельницької. Так було з оперою „Кармен" Бізе, так було і з „Мадам Ватерфляй"; в обидвох випадках одна прімадонна оперу угробила, а друга ту саму оперу винесла на верхів'я мистецтва. І тут хтось — може наші музикологи, може згадані наші амбасадори в Метрополітан опері, може спільно одні й другі — повинні доходити, щоб у наступній книзі - лібретто справи, включно з національною приналежністю „Крусеніскої", були повністю регабілітовані.

II

Якщо сприйняти події в Клівленді з останніх місяців крізь призму вокально - сценічного мистецтва, то маємо тут дві опери Те, що від приходу до влади нового посадника, Деніса Кусініча, діється в ратуші (сіті голл), можна окреслити тільки назвою: опера буффа — комічна, а насправді, для мешканців міста, сумна комічна опера. Цьому 31-річному юнакові половину світу заслоняє чуприна, яка спадає йому на праве око, а другу половину — маніяцька віра в свою приреченість бути . . . президентом Америки. У зв'язку з такою вірою він оточив себе нестерпними для людей, ароґантними молодими співробітниками, як екзекутивний секретар Роберт Вайсман, сестри Тоня і Бетти Ґрдіна й інші. Хоч себе порівнює до Трумана, Кусініч насправді наслідує Ніксона (з другої каденції), „імперіяльно" погрожуючи підкомандним, що викине їх, чи й таки викидаючи. Подібно Ніксонові, має талант робити навіть леґальні справи нелеґально. Так післав своїх контролерів вночі контролювати комішенера для господарського розвитку — і створив цим малий клівлендський Вотерґейт. Коли ж усунув з посади „чіф"-а (шефа поліції) Річарда Гонґісто, що його собі на біду привіз із Каліфорнії і представив як найкращого полісмена Америки — постав „Комітет за відкликання Кусініча (з посту посадника) для спасіння Клівленду". До місяця Комітет зібрав 47,500 підписів, чи петицій — на 10,000 більше, ніж вимагає чартер. Але Кусінічові контролери, які були при обліку петицій, знайшли 13,000 підписів неправильними. Міська конституція не каже ясно, чи мають право голосувати, тобто підписувати петиції, всі управнені — а чи тільки ті, що голосували в останніх нюйоркських виборах, як це твердить Кусініч. Талановитий хитрун заповів, що він порушить небо й землю, щоб не допустити до дальшого процесу відклику, який — згідно з постановами чартеру — вимагав би резиґнації посадника, або до 60 днів голосування на тему: викинути — чи залишити Кусініча? В першому випадку Кусініч був би усунений, а Міська рада назначила б тимчасового посадника. Тоді, до 120 днів, після елімінації 10 кандидатів, мали б відбутися вибори нового посадника. Але як дотримуватися тих дат, коли Кусініч почне — і вже направду почав — свій „філібастер" у всіх можливих „справах формальних". Секретар і дорадник Вайсман, із притаманним собі цинізмом заявив, що справа протягнеться до . . . 1980-го року, тобто, на рік довше, як ціла каденція Кусініча.

Насправді, люди простили б Кусінічові всі його витівки і . . . задовгий язик, щоб тільки він усунув своїх співробітників (-ць), головно, Вайсмана і привернув до уряду „чіфа" Гонґіста, від якого сподіваються ліквідації злочинности. Але задиркуватий молодий посадник й чути не хоче про зміну свого персоналу. Він веде свою гру „з позицій сили".

А тимчасом становище посадника — то не змагання, не карання, чи панування, тільки служіння громаді. Вулиці міста все ще не полатані після ерозії важкої зими, місто задовжене по вуха, безробіття серед негритянської молоді, яка (сяк чи так) вийшла зі шкіл, вагається між 20-30 відсотків. Школи „алкущі і жаждущі" гроша, вчителі й інші шкільні службовики останньо по 2-3 тижні не діставали заплати.

То вже опера трісте — сумна опера. Вона стала ще сумніша, як 6-го квітня виборці відкинули вимогу шкільної влади зобов'язатися самооподаткуванням 9.9 промілями на шкільництво. В поблизькому Бронсвіку суддя з Медайни звелів 35 учителів обидвох родів замкнути на тиждень до в'язниці, за те, що вони відмовилися працювати без контракту („непослух і погорда супроти суду").

Звідки взяти гроші на школи в найбагатшій країні світу всіх часів? . .

Синдикальна колюмністка „Лос Енджелес Таймс", Ґерріет Ван Горн, уболіваючи над „плайтою" клівлендського шкільництва, у статті, друкованій у „Клівленд Прес", із 18-го квітня, пише:

„ . . . Щоб удержати себе, капіталізм зумовляє несправедливий розподіл дібр. Історія показує, що в комунізмі, чи в колективізмі теж нема утопії (вимріяного устрою — О. Г.). Сяк чи так (наша дотеперішня) система потребує ґрунтовної перевірки й поправок („е топ-ту-боттом оверговл") . . .

[Продовження буде]

Призначення українця до агенції міської управи Палатайну

Управа міста Палантайну, к. Чікаго в стейті Іллиной іменувала інж. Мирона Лущака членом агенції міської Ради „Апеляції та Відкликів в плянувальних і будівельних справах''. (Т. зв. Зонінг Боард оф Апіалс). Згадана агенція є однією з найбільше впливових і її рішення в більшості приймаються, як правосильні Управою міста.

Інж. Мирон Лущак на терені Чікаго й Палатайну є відомий громадсько-політичний працівник, провідний член СУМА і ООЧСУ, від багатьох літ є членом дирекції Української Щадниці „Певність'', Управи УККА, Відділу в Чікаго, як теж є членом 131 і 136 Відділів УНС та інших громадських і професійних товариств.

Цей черговий успіх іменування українця до міської адміністрації можна завдячувати нашій громадській активності, зорганізованості та участі у виборчих акціях, а зокрема в постійному контакті з представниками адміністраційного і політичного світу, що їх запрошується на наші національні свята та інші імпрези.

Все ж таки вважаємо, що наші успіхи були б далеко більшими й кориснішими для нас, якщо б ми мали українські центральні об'єднання вже досить чисельної мережі комітетів чи клюбів обох американських партій, які існують в окремих стейтах та проявляють свою діяльність перед і в часі міських, стейтових, чи федеральних виборів. Їх об'єднати, відбути крайові з'їзди та обрати центральні представництва обох партій, відкрило б перед нами нові можливості розгорнути плянову, скоординовану дію, спрямовану на збільшення нашої участи в адміністрації, підшукування відповідних кандидатів до стейтових і федеральних законодавчих органів, їх схвалювати та вимагати їх залучення до виборчих лист.

Немає сумніву, що Українські Центральні Представництва демократичної і республіканської партій представляли б собою поважну політичну й виборчу силу, що її мусіли б враховувати до своїх політичних і передвиборчих комбінацій вирішальні чинники.

Скоординована, плянова й тактично обдумана політична діяльність цих представництв могла б теж мати рішальний вплив на більшу модифікацію американської закордонної політики відносно Совєтського Союзу, більш активну й вимогливу поставу щодо пошанування національних і людських прав, та більш успішну оборону наших політичних в'язнів.

І в нашому внутрішньому відтинкові обидві Централі могли б мати широке поле до праці втягаючи й приєднуючи до політичного себевияву широкі кола молодої інтеліґенції, яка досі живе осторонь українського як і американського політичного світу. Їх активізувати, усуспільнювати та заставляти думати й діяти по лінії політичних інтересів української спільноти буде черговим завданням широко продуманої акції, яка напевно принесла б обопільну користь.

У 1980 р. будемо вибирати президента, сенаторів конгресменів і інших кандидатів на різні адміністраційні становища, як теж в тому році відбуватимуться конвенції обох американських партій. Будьмо ж до того часу зорганізовані і політично приготовані взяти активну участь і спільними силами осягнути певні успіхи і для нас самих і нашої спільноти. Досягнення інж. М. Лущака хай будуть заохочуючим прикладом для наших молодих кандидатів до праці в політичному американському світі.

[Р. К.]

Успіхи нашої молоді

При кінці травня ц.р., 17-літня Марта Христина Салій, донька інженера Зенона і Галини зі Слюзарів Саліїв, покінчила середню школу Пол гардінг гай скул у Форт Вейні у стейті Індіяна. Подія сама по собі не була б замітна, бож кожного року сотки нашої молоді кінчають середні школи. Але в цьому випадку є чимало незвичайного, небуденного й гідного уваги. Марта Салій покінчила середню школу з найвищими можливими успіхами, як найкраща учениця в цілій школі. Як така, вона була валедікторіян на кінцевих церемоніях. Вже останні два роки була наймолодшою студенткою університету, студіюючи вищу математику в місцевому відділі університетів Індіяна і Пирдю. Її діяльність на передових становищах така жива і многогранна, що важко в такій короткій нотатці вирахувати понад двадцять високих позицій, які в середній школі займала, та нагород, місцевих, стейтових і загально краєвих, які отримала. В останніх місяцях надходили щораз то нові запрошення від передових американських університетів, на які не раз дуже важко студентам дістатися. Марта має м.ін. запрошення від Технологічного Інституту Массачусетс (МІТ) і від Джонс Гопкінс університету в Бальтиморі; правдоподібно запишеться у восени на цей останній і студіюватиме хемію у передмедичній програмі. Характеристично, що Марта все і всюди підкреслює своє українське походження і це їй досі ніколи не пошкодило. Правдива приємність подавати людям такі добрі новини.

Ю. Фединський

НА ПАТРІЯРШИЙ ФОНД

зложили 100.00 долярів

Члени Організації Українського Визвольного Фронту в Асторії, ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ:

п. В. М. Нестерчуки	$15.00
п. В. Ст. Наумн	15.00
п. В. Коваль	30.00
п. Ст. Тур	10.00
п. Ю. Бережецька	15.00
п. М. і Ст. Рудик	15.00
Разом	$100.00

Згадану суму 100.00 дол. вислано до Риму на адресу Блаженнішого Отця Патріярха Йосифа І.

З діяльности ЛМК в Ню Йорку

Вечір гуртка „Молода Муза — „Всього потроху"

Літературно-Мистецький Клюб в Ню Йорку запросив на свій п'ятницевий вечір, 7-го квітня, 1978 р. письменницько-журналістичний гурток, що діє при 82-му Відділі Союзу Українок в Ню Йорку з їхньою живою газеткою ілюстрованою прозірками під назвою — „Всього потроху" ч. 2. Учасниками цього вечора були: Марта Зелик, Людмила Канюга, Ольга Шевчук і Юрко Яримович — всі активні члени гуртка, була теж присутня ред. Уляна Любович — мистецька дорадниця гуртка.

Відкриваючи вечір, голова Клюбу інж. Тарас Грицай тепло привітав молодих ентузіястів писаного і живого слова згуртованих у „ММ", що пробують свого пера, та мають змогу виявити свої спосібності перед ширшим громадянством, яке зуміє оцінити їхні виступи і радітиме осягами в цій, так важливій ділянці українського культурного життя. Після відкриття, голова Клюбу передав слово культурно-освітній референтці 82-го Відділу СУА — Ірині Іванчишин.

Вона переповіла коротко історію створення при 82-му Відділі СУА гуртка „ММ", щоб іскри творчого таланту нашої молоді — загорілись ясним полум'ям в пошукуванні нових форм в поезії, прозі чи інших жанрів письменницького знання, для збагачення українського культурного дорібку новими творами, новими досягненнями — при дружній допомозі Відділу, та мистецькими вказівками ред. Любович.

Розпочинаючи виступ „ММ" — Юрко Яримович прочитав листа з Мордовських лагерів, про створення там гуртка „Оборони рідної української мови", бож московські наставники забороняють в'язням нею послуговуватись — а тут хоча такої заборони немає — молодь послуговується не своєю рідною мовою. Оля Шевчук прочитала свої поезії „Надтхніння нема", а М. Зелик прочитала репортаж про музей Союзу Українок в Ню Йорку та його завдання зберігати українську спадщину, при тому висвітлила більшу кількість прозірок про зберігані там експонати.

У другій частині вечора, що нею проводила Л. Канюга — Ю. Яримович прочитав дотепне оповідання на вечорі Всеволода Онишкевича, О. Шевчук прочитала його спогади, а М. Зелик прочитала своє оповідання про вояка УПА. В цьому оповіданні був дуже зворушливий сюжет із нашої найновішої історії. Л. Канюга прочитала оповідання „Чи вода вариться, як немає вогню", свого пера — закінчуючи тим виступ „Молодої Музи".

Маестро Степан Крижанівський прочитав листа з привітом для ЛМК з далекої Австралії знаної поетеси Зої Когут, за що присутні їй подякували щирими оплесками.

Закінчуючи вечір, пані Іванчишин мило подякувала авторам „Молодої Музи" за їхній гарний виступ та Управі Клюбу за корисну співпрацю і ред. Любович, як мистецькій дорадниці цього гуртка, що також кількома словами висловила своє вдоволення молодим адептам письменницької творчости за милу і погідну з ними співпрацю.

Краса природи Скандинавії

У п'ятницю, 14-го квітня, 1978 року відбувся в Літературно-Мистецькім Клюбі вечір ілюстрований дуже гарними кольоровими прозірками і присвячений краям північної Европи під заг. „Краса природи Скандинавії". Авторкою вечора була знана докторантка-піяністка Юліяна Осінчук (тим разом без фортепіяну), що належала до штабу грецького прогулькового корабля „Дафне" з рейсом до скандинавських країн: Швеції, Норвегії, Данії та Фінляндії. Авторка також у тій ділянці фото-мистецтва, виявилась справжньою мисткинею, бо і добра розповідь і прегарні прозірки — склались на правдиво милий, кольоровий вечір.

З амстердамської пристані поплив корабель Північним морем до берегів Норвегії і поволі просуваючись здовж берегів заїхав аж на острів Шпіцберґен, де вже у воді плавають великі брили льоду, що відриваються з льодовиків. По дорозі розкривались чудові краєвиди, засніжені гори, ліси, долини і славні фіорди, що їх авторка схоплювала своїм добрим апаратом, а присутні гості з великою приємністю подивляли. Зокрема дуже гарно вийшли сходи і заходи сонця, чисте синє небо, багато різнородних птахів схоплених у повітрі під час лету, і малих рибацьких дімків, притулених до стрімких скель.

Сама Норвегія — країна з населенням усього три з половиною мільйонів населення; всюди гори, скелі, смерекові ліси і невеликі долини. Їхнє багатство — це рибальство, дерево і величезна торговельна фльота, що їздить по всьому світі. Першим більшим містом, до якого причалив корабель — Берген, з населенням поверх двісті тисяч, положене дуже мальовничо, збудоване з дерева; довкілля — це гори, фіорди і рибацькі човники. Є тут давня церква ще з XII століття, є гарний музей, королівська палата з XIII стол., стоїть пам'ятник славного норвезького композитора Ґріґа. Звідти подався корабель на північ до міста Тромсо вже за арктичним колом, в якому побудований довжезний міст на малих острівцях, за довжиною другий в Европі, що його дуже чітко подавали прозірки. Дальша дорога вела на північ до великого архіпелагу Шпіцберґен з найбільшим містом тієї ж назви на півночі поза полярним колом, з високим пам'ятником відкривачеві архіпелагу. У цьому місті живуть побіч інших теж і ляпляндці зі своїми деревними та іншими виробами, що їх продають прогульковцям.

У другій частині вечора побачили присутні гості, гарні, кольорові прозірки, із шведських прибережних міст і пристаней, загальний вид столиці Стокгольму, що є справді дуже гарним містом, вид на парлямент, прегарна заля в ратуші, де король передає нобелівські нагороди, національний театр, королівська палата. Опісля був показ прозірок з Данії, зокрема столиці Копенгагену, ратуші, бібліотеки, королівської палати, кількох церков, парку розваги тощо. Корабель подався до Фінляндії до столиці Гельсінкі з гарним парком ім. славного фінляндського композитора Сібелюса, старою фортецею тощо. Дальший рейс корабля провадив до Ленінграду, з цього міста було досить багато прозірок висвітлених на вечорі, опісля з міста Таліна в Естонії.

Додатково появилися на екрані прозірки з давніх прогульок з Люксембургу, Венеції, альпійських верхів, з Женеви, Штутгарту, Парижу і Атен.

Б.Б.

НАДЗВИЧАЙНІ УСПІХИ...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

І так в понеділок, 19-го червня ц.р., о год. 6:30 увечері, на стадіоні Ірвінґтонської школи під відкритим небом, коли вгору здіймалися барвисті повітряні бальони і тисячі глядачів нетерпеливо вичікували на трибунах появи своїх дітей, знайомих та рідних — ґрадуанти увійшли в блакитних і білих тогах, один за одним займаючи місця.

У тиші пролунав національний американський гимн, а потім підходили і вітали учнів — священик Ґерґард А. Маршанд, Вілліям Г. Мерікл — директор цієї школи, та колишній директор цієї школи Філіп Шетмен. Згодом на підвищення увійшла Лідія Мостова, розпочавши промову цитатою Олександра Македонського: „Алєксандер Маґнус діксіт: Меіс парентібус вітам дебео; меіс маґістріс, вітам бонам" („Я вдячна моїм батькам, які дали мені життя, але я і вдячна моїм учителям, що дали мені добре життя"). І далі в промові плили слова за словами, латинською мовою, після чого Лідія Мостова виголосила ту саму промову в перекладі на англійську мову. Коли вона закінчила цю прощальну промову, тисячі глядачів на трибунах виявили своє одушевлення довготривалими аплявзами, а учні з цієї кляси — такими ж оплесками, вставанням з місць та ентузіястичними окликами вшановували і вітали свою товаришку. Присутні під час ґрадуації представники американської преси — „Есбурі Парк", „Стар Леджер", Ассошіейтед Пресс відновували перебіг урочистостей і фільмували їх.

Опісля на підвищення вийшов Андрій Бакун, виступаючи із „салютаторіян" промовою, тобто привітом і подякою — учителям, батькам і учням — своїм співтоваришам. Закінчивши промову, він в супроводі подібних ентузіястичних оплесків присутніх збіг з підвищення та бравурно скинув ґрадуантську шапку, високо підкинув її вгору.

Обидві найвищі нагороди за блискучі осяги в науці отримали ці юні члени нашої українсько-ірвінґтонської громади — першу нагороду — Лідія Мостова, другу — Андрій Бакун.

18-річна Лідія Даґмара Мостова, дочка Дарії та Ореста Мостових, з Ірвінґтону, на протязі чотирьох років була відзначаючою ученицею тієї школи, членом Нешенел Онор Сосаєті. Крім першої нагороди, вона отримала спеціяльні відзначення за такі предмети, як латина і англійське. З уваги на свої осяги, Ліда отримала стипендію ім. Г. Раймонда Джонса, померлого професора тієї школи, на студії фармації в Ратгерському університеті в Ню Бронсвіку. Фармацевтичні студії, — як сказала Ліда, — будуть тільки солідним підмурівком в напрямі дальшої науки в ділянці дослідів модерної медицини. В українському житті — вона колишня пластунка 20-го Куреня ім. Марти Борецької, а сьогодні активна в старшому пластунстві. З відзначенням вона закінчила Школу Українознавства в Ірвінґтоні.

17-річний Андрій Ігор Бакун, син Надії та Володимира Бакунів, замешкалих в Ірвінґтоні, член Нешенел Онор Сосаєті, а також відзначений з таких предметів, як стислі науки, суспільні науки та математика. В українському житті він активний член Спортового Товариства „Чорноморська Січ", член 214-го Відділу УНСоюзу та Українського Музичного Інституту Америки; вчиться гри на скрипці у проф. Рафаїла Венке. Андрій Бакун плянує студіювати хемію в Нюджерзькому Технологічному Інституті, отримавши стипендію від Українсько-Американських Ветеранів Ню Джерзі.

Закінчив ґрадуаційні врочистості суперінтендент цієї школи д-р Джордж Р. Ґордон, дякуючи і ґратулюючи Лідії Мостовій латинською мовою, а відтак Ліді та Андрієві Бакунові по-англійськи, відмічуючи їхній багатий вклад праці під час їхнього навчання. Церемонію закінчено врученням дипломів випускникам.

Цьогорічна ґрадуація в Ірвінґтонській школі була не тільки сенсаційно розголошена в американській пресі, що звернуло увагу на добру програму цієї школи, але також вона збагатила українську громаду, крім цих двоє перших нагороджених і згаданих учнів, ще іншими новими освіченими молодими українцями: Таня Каневська отримала відзначення з німецького предмету, Надю Гнат відзначено з музики, вона отримала стипендію до Даглес коледжу від Т-ва Ірвінґтонських учителів, обидві — члени Нешенел Онор Сосаєті, а Петрина Колодич одержала стипендію до Монтклер коледжу від Ірвінґтонського Товариства Батьків і Учителів. Цю школу закінчили ще такі українці: Степанія Анна Дідоха, Катерина Гозоніц, Наталія Кулик, Марія Медюх та Михайло Стецина.

ПОЛІТИЧНІ В'ЯЗНІ...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

ремну практику згідно з деклямаціями (?) Конституції СРСР і статтями ВТЗ (Виправно-трудових зон).

3. Якщо ми не будемо мати запевнення від органів КҐБ, що вони перестануть співдіяти у злочинах геноциду, нам доведеться звернутися з аналогічними мемурандами до таких інстанцій:

а) Міжнародний суд;

б) Комісія оборони прав людини при ООН;

в) Уряди країн-учасниць Конвенції „Про запобігання злочинові геноциду і покарання за нього";

г) Уряди країн-учасниць Европейської наради.

Євграфов, Караванський, Кузнєцов, Мурженко, Осадчий, Романюк, Тихий, Фєдоров, Шумук".

КАНДИБА НЕ ВІДМОВИВСЯ...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

тувався кочегаром з місячною платнею 70 рублів.

12 грудня, в день арешту Л. Лук'яненка, на квартирі І. Кандиби зробили обшук (І. Кандиба також член Української групи сприяння виконанню Гельсінкських угод), забрали особисте листування і рукописну копію Загальної деклярації прав людини.

20 березня ц. р. І. Кандибу викликав його наглядач капітан Поліщук, щоб довідатись, чи він (Кандиба) готовий відмовитися від своїх переконань. Відповідь Кандиби була відмовна. Три дні пізніше йому дали постанову про продовження над ним нагляду на 6 місяців. Причина продовження нагляду: 'Під сучасну пору, на підставі існуючих матеріялів, видно, що, піднаглядний не має бажання стати на шлях виправлення'.

У квітні кінчається сезон опалювання — прийдеться шукати іншу роботу; знову переживати багато клопотів і зневаг.

І. Кандиба неодноразово висказував бажання еміґрувати з СРСР".

„Прилога ч. 3" з цієї ж збірки документів це інформації про умови життя Л. Лук'яненка перед його останнім арештом, викладені в його заяві з серпня 1977 року.

ПЕРЕД III СКВУ

(Закінчення зі ст. 2-ої)

причини нашої сумної дійсности, пише: „...ми загубили 30 років часу на топтання без цілі на одному місці, без центрального політичного проводу''. І далі: „Коли б, наприклад, в 50-их роках вчасно постав один провідний центр усіх політичних партій, на підставі специфічного конституційного документу Українського Державного правління ... (де)... було б подано точно... на якій демократичній підставі має бути побудована Українська Вільна Держава під кожним оглядом, зі специфічним соціяльним становищем включно. Коли б цю конституцію передавали в Україну всякими можливими засобами... і коли б вона опинилася в руках молодої ґенерації України, тоді ... таким дисидентам як Лук'яненко і його група не потрібно було складати нарис програми визволення... Вони б уже мали в своїх руках готовий цінний документ... Отже, наші провідники політичної еміґрації не дали молодому поколінню в Україні нічого, тому воно не може на них надіятись''. Занедбано, за твердженням автора, і молодь на еміґрації. „Еміґрантські політичні провідники... навіть не подбали тут про свою молодь... Наша молодь на еміґрації з одного боку не була зацікавлена в міжпартійній боротьбі і гризні, з другого ж боку, вона чогось шукала. А, шукаючи, пішла чужими стежками і попала в ліваацькі дороги троцькизму, маоїзму, атеїзму. Тільки завдяки нашій Церкві вдалося вдержати поважну більшість нашої молоді...''

Намічуючи конкретний плян дії, автор твердить, що „Нам необхідно негайно створити центральне авторитетне представництво Політичної Еміґрації... Необхідний нам центр може постати тільки на нових, глибоко обґрунтованих конституційних основах... Щоб укласти таку конституційну комісію''. За гадкою автора, така комісія складалася б з істориків, філософів, політичних науковців, соціологів, економістів, правників, дипломатів та, як дорадників, представників церков. Це необхідне, „щоб вести, а не бути веденим. Щоб спільно діяти, а не сваритися. Та щоб майбутні покоління в Україні могли про нас сказати, що ми на еміґрації зробили все, що було можливе в наших силах...''

Тут не можна багато додати. Якби Третій СКВУ вслухався в такі голоси, тоді, хоч частково, здійснились би сподівання усіх нас, що у розсіянні і роз'єднанні перебуваємо, але єдности прагнемо.

Зокрема прагнемо бачити у проводі і таких осіб, що ще не використані у громадській діяльності, але які існують і до яких суспільність має довір'я. Вони могли б плідно попрацювати в СКВУ. Одначе партії, яким нарід ніколи не давав мандату і які звикли рядитись правами 1935-1945 років, їх до СКВУ допустити не бажають. Їх є багато серед нас, згадати хоч би для прикладу тих, що виявили себе прихильниками Асоціяції Українців Америки, і тим себе ізолювали від „власть імущих''.

Нові управи Відділів КУК

Вінніпеґ. Централя Комітету Українців Канади інформує про загальні збори та вибір нових Управ своїх Відділів:

В Монтреалі

Річні Загальні Збори Відділу КУК у Монтреалі вибрали на рік 1978 — 79 нову Управу Відділу в такому складі: Я. Кульба — голова, заступники голови: мгр Е. Оборонів, Я. Келебай, М. Насадюк, пані М. Сенькусь, кореспонденційний секретар — О. Ромас, протоколярний секретар — пані К. Пивоварчук, скарбник — пані О. Кучарська, фінансовий секретар — Б. Бабяк, референти: Культурно-Освітньої Справи — В. Куліш, Шкільна Рада — д-р Ю. Левицький, Національна Вкладка і технічна редакція Бюлетеню — О. Дячишин і Суспільна Опіка — д-р Б. Волянський Для праці в різних референтурах, крім того ввійшли до складу Управи: А. Гукало, П. Максимів, панна О. Король, пані Д. Савка, пані З. Роніш, мгр С. Гарасимович, мгр Г. Ощипко, пані Е. Сенишин, П. Лихач, пані А. Самсон, П. Филипчук, І. Хохлач, І. Цейко і В. Горбатюк. Духовні опікуни: о. І. Куташ від УГПЦеркви і о. митрат Я. Гайманович від УКЦеркви. До складу Контрольної комісії увійшли: інж. М. Граб, П. Генгало, Б. Балицький, О. Кульчицький і Я. Пришляк. Адреса Відділу: П. О. Бакс 37, Стейшен „Г", Монтреаль, Квебек.

В Гамільтоні

Відділ КУК у Гамільтоні відбув Річні Загальні Збори 16-го квітня ц. р., на яких обрано нову Управу Відділу на рік 1978 — 79 в такому складі: Б. Кульчицький — голова, заступники голови: д-р І. Чорнейко і С. Процишин, С. Шпак — секретар, інж. Р. Стахів — скарбник, М. Главка — референт Суспільної Служби, Освітньо-Культурна референтура: В. Роєнко, Б. Співак, Р. Самотулка, С. Процишин, І. Кубрак і Я. Гула, А. Хомяк — референт преси, та члени: Б. Баран, О. Дашко, М. Гандзюк, Л. Максим, пані С. Перожак, В. Садівський, Я. Балабан, Б. Івахів і Н. Джулинський. Дорадча Рада: д-р Ф. Мартинюк, д-р П. Потічний, Е. Федак, М. Німчук, Н. Ольховий і Т. Марунчак. Контрольна комісія: З. Кобилянський, А. Дибко й І. Бойко. Адреса Відділу: П. О. Бакс 3711, Стейшен „С". Гамільтон, Онтаріо.

В Оттаві

Дня 3-го травня 1978 р. відбуто Загальні Річні Збори Відділу КУК в Оттаві, на них обрано нову Управу на діловий 1978/79 рік в такому складі: голова — Ю. Сальський, колишня голова — пані О. Жила, 1-ий заступник голови — пані Л. Шулякевич, 2-ий заст. голови — Ю. Гірняк, секретарі — пані Є. Шкурат і пані Л. Шульгин, скарбник — д-р І. Войчишин, референт шкільництва — пані Р. Чумак, референт преси — Є. Боровський. Контрольна комісія — З. Федорович, Л. Томащук, П. Кіящук. Зв'язковий до Комітету поневолених народів — М. Світуха. Члени Управи — Д. Решітник, пані М. Решітник, пані В. Боцюрків, М. Калька, П. Литвин і пані Г. Михальчук. Адреса Відділі: П. О. Бакс 1276, Стейшен „Б'', Оттава.

У Калгарах

Дня 9-го травня ц. р. відбуто Загальні річні Збори Відділу КУК у Калгарах, на яких обрано нову Управу на діловий 1978/79 рік в такому складі: голова — д-р М. Гладишевський, заст. голови — Б. Зип, секретар — В. Світик, фінансовий секретар — Й. Голебійовський, касир — І. Павлюк, культурно-освітній референт — В. Шостаківський, а до складу Контрольної комісії увійшли: А. Садівник — голова, і члени: О. Іваськів і К. Сидорук. Адреса Відділу: 10 Марлове Пл., Н. Е., Калґари, Альберта.

Комітет Українців Канади Централя

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗСА

складає щиру подяку

Д-рові ІВАНОВІ ЛЕСЬКОВІ

за дар в сумі 50.00 долярів — замість квітів на могилу

сл. п. проф. д-ра Михайла Тершаківця

Помер Григорій Каріяка (Гр. Сова)

Після тяжких і довготривалих недуг (апоплексія, рак і, нарешті, атака серця), проживши майже 84 роки, в одному з шпиталів Чікаґо в неділю 19-го березня ц. р. помер сл. п. Григорій Романович Каріяка (літ. псевдо Гр. Сова), член 301-го Відділу Українського Народного Союзу ім. полковника Дм. Вітовського.

Народжений в серці української землі, в містечку Нові Санджари, на Полтавщині, 24-го березня 1894 року, сл. п. Григорій вже з молодих років почав цікавитися економічним питанням. На жаль, вибух Першої світової війни не дав змоги здобути йому вищої освіти. Коли покликано сл. п. Г. Каріяку до царської армії, його, як непересічно фізично й інтелектуально розвиненого юнака призначають до школи юнкерів у тодішній столиці царської Росії — Петрограді. Тут мимоволі йому довелось бути свідком (не учасником) народження нової, набагато гіршої від царської, московсько - большевицької імперії, починаючи від обстрілів з гармат матросами (переважно хахлів - малоросів) з відомої „Аврори" Зимового Палацу, — і кінчаючи здобуттям того палацу зловіщими силами Денікіна і Троцького.

В роки післявоєнної непівської „відлиги" сл. п. Гр. Каріяці вдається на на певний час здобути працю в улюбленій ділянці — він працює на посаді економіста в своєму районі. Але не надовго. В розпалі сталінської колективізації і знищення українського селянства його заарештовують і вивозять на сибірську Колиму, де в жахливих умовах холоду, голоду і каторжної праці він перебуває цілих шість років. Лише завдяки своєму міцному здоров'ю та притаманній йому „бадьорості духа" він повертається живий із тієї пекельної каторги.

Однією з особливих рис характеру Покійного була його подивуґідна щирість і відвертість — риса, яка йому не раз тяжко „виходила боком" — чи то буде в тому випадку, коли йшлося про „власть імущих", чи навіть щодо своїх найближчих приятелів чи родичів. У своїх спогадах „Про Колиму", уривки якої в свій час друкувалися на сторінках „Свободи", він оповідає, що на Колиму його було вивезено тому, що одного разу під час розмов із одним із своїх сусідів (який, як пізніше виявилося, був таємним сексотом НКВД) він завважив, що, мовляв, якби не було Сталіна і большевиків і Україна перебувала під владою українців, то й не було б голоду 1933 року. Донощик доніс це туди, „кому це було потрібно", і Каріяку за „контрреволюційну антисовєтську пропаґанду" навіть без всякого суду, а лише згідно з якимсь там параграфом конституції запроторено туди, де „Макар теят пас".

Крім спогадів про Колиму, сл. п. Гр . Каріяка написав ще одну цінну працю — „Голос правди" (совєтська дійсність у цифрах, фактах і особах), яка була премійована на конкурсі кращих спогадів при Осередку Української Культури й Освіти в Вінніпеґу, Канада. В цій праці Автор на підставі незаперечних достовірних даних і фактів довів причини низької продуктивности праці в умовах рабської колгоспної системи — причин, які змушують сучасних московських можновладців аж на сьомому десятку років жовтневої контрреволюції майже кожного року купувати в „відсталих капіталістичнних" ЗСА мільйони тонн зерна, аби запобігти голодові поневолених ними народів (а в наслідок цього можливої революції, чого Москва найбільше боїться).

Покійний залишив на рідних землях двох братів, а на еміґрації, в ЗСА кружину Феодосію, дочку Віру Паславську та внучку Валю Доґлас з двома правнуками.

Похорони Покійного відбулися 22-го березня на цвинтарі Елвуд в Чікаґо після відправи Богослуження о. Ф. Білецьким.

Юл. Мовчан

З нагоди виставки А. Коломийця в Клівленді

У житті громади як і в житті мистця повинно бути взаємовідношення, яке давало б мистцеві і заохоту до творчости, а громаді нагоду плекати мистецький смак, навчатися і розширювати світогляд. Організоване українське жіноцтво, здається, найскорше відчуло потребу такого контакту з мистецьким світом. Поміж іншими організаціями численні Відділи СУА влаштовували образотворчі виставки, літературні вечори в усіх більших українських осередках і далі дають можливість мистцям показати свої твори, поділитись із громадянством своїми успіхами.

Стараннями 12-го Відділу СУА ім. Олени Пчілки 5, 6 і 7-го травня ц. р. відбулася у Пармі, коло Клівленду, дуже цікава і багата виставка картин Анатолія Коломийця із Чікаґо. Домівка Союзу Українок перемінилась в скарбницю краси, одухотворилась і засіяла сильними барвами олій, тонкістю і елеґантністю акварель. У залі розміщено 28 олій, 14 акварель, майже всі більшого і середнього формату гарно оправлені. Звичайно, виставка виграла , в більшому просторі, але вже сама різноманітність і барвитість картин притягали увагу глядача своїм небуденним світом.

Виставку відкрила голова 12-го Відділу, представляючи А. Коломийця і його дружину численно зібраній публіці, та подала коротку сильветку біографічно-творчого шляху мистця.

Анатолій Коломиєць народився у 1927 р. на Полтавщині, а мистецьку освіту здобув у Бельгії, закінчивши Королівську Академію Мистецтв із високим відзначенням. Був співосновником українсь - кої мистецької групи „Моноліт", є активним членом Українського Інституту Модерного Мистецтва в Чікаґо. Бере живу участь в американських та українських виставках, а це вже його десята з черги одноособова виставка. Крім декількох розмальованих іконостасів, понад 300 його творів знаходяться в приватних колекціях і установах. Працює в Нюман Студіо у відділі реклями для газет „Сан-Таймс", „Трибюн" і „Нюз", тим самим унезалежнює себе від покупця у виборі тематики чи стилю. Дуже працьовитий він прямує вибраним шляхом, створюючи багато сильних і ориґінальних картин з питомою Коломийцеві інтерпретацією.

Творчість А. Коломийця багатогранна, виявлена в різних жанрах різними стилями. Його акварелі — це майже реалістична інтерпретація природи, відзначена сміливістю виконання творчим розмахом, прозорістю і чистотою барв. Олійні фарби мистець в більшості вживає для творення фігурних і абстрактних композицій, яким характерна інтелектуальна впорядкованість, — тобто, удосконалене плянування, суворий баланс площин і барв. Зокрема в натюрмортах відчувається вплив аналітичного кубізму Жоржа Брака і нахил до безпредметности. Надзвичайно цікаві і сильні в своїм максимальнім спрощенні фігурні композиції, яким характерне філософське узагальнення, символізація типу. В картині „Материнство" спрощеними, але чіткими лініями і формами передані материнська ніжність, опіка, любов. Картина „Мати" представляє тип спрацьованої старої матері, в очах якої вічна турбота. Однак ці твори далекі від сентиментальности, висловлені в них, радше сила і витривалість. Серед інших картин вражали оригінальністю композиції „Перед дзеркалом", „Мати і дочка", „Араб", „Черниця і птах", — зворушливі у своїй простоті „Музиканти", „Пастух", „Тріо". Олійні картини Коломийця багаті кольоритом, безпосередні і щирі у вислові, стимулюють інтелект, заставляють роздивлятись і думати.

„І в кольорах, і в композиції, і в техніці кладення фарб, в трактуванні лінії — глядач бачить свідомо сконтрольовану, завжди мислячу руку" — так писав про А. Коломийця критик Богдан Рубчак, відзначаючи його талант і широкий мистецький досвід.

У своїй доповіді на відкритті виставки А. Коломиєць підкреслив важливість малювання в найбільш природний і щирий спосіб, осягаючи тим якість твору незалежно від стилю. Вживання мистцем різних стилів розглядає як готовість сприймати нові ідеї і погляди, як спроможність рости і розвиватись.

Коли у любителя мистецтва виставка викликає святочний настрій, то для мистця це справжнє свято, це результат поєднання творчих поривів і довгої праці, оформлених і зібраних у призмі виставки.

Членки 12-го Відділу СУА вдоволені, що дали можливість громаді познайомитись із творчістю визначного маляра, а мистцеві дали нагоду не тільки продати свої твори, а й показати їх ширшій публіці. Виставка картин Анатолія Коломийця мала багато відвідувачів і була успішною під кожним оглядом.

Неоніля Винярська

Маруся Бек у Денвері, Кольорадо

У зв'язку з трагічними річницями: 52-ою смерти Головного Отамана Симона Петлюри (1926) та 40-ою смерти полковника Євгена Коновальця (1938) Т-во Прихильників УНР у Денвері, Кольорадо, заплянувало влаштувати 28-го травня ц. р. жалібну академію.

На головного промовця академії запрошено відому серед українського громадянства д-р Марусю Бек з Детройту, Міч., і вона погодилася приїхати.

Заходами голови Т-ва П. Поржи-Олексієнка була замовлена заля й мистецько виконані та своєчасно розіслані запрошення на академію.

Під вечір, у четвер, 25-го травня, М. Бек прилетіла літаком у Денвер. На летовищі зустріли гостю з квітами члени Управи й Контрольної комісії Т-ва. Опісля всі поїхали в гостинний дім П. Поржи-Олексієнка. Тут відбулося прийняття й усталено розклад тижневого перебування М. Бек в Денвері.

Після того Яр. Стецюк відвіз гостю до добродіїв М. та С. Кротюків, де вона гостювала до понеділка, 29-го травня. В п'ятницю, 26-го травня, М. Бек відпочивала в горах. В суботу оглядала Денвер і околиці та частинно перебувала в хаті й телефонічно порозумівалася з потрібними їй особами.

В неділю побувала на Богослужбах в Українській Католицькій та Українській Православній церквах, де відбулась панахида по св. п. С. Петлюрі. Потім відвідала меценатку інж. Софію Гаєвську й від'їхала на обід до Кротюків, а звідти на академію.

Академія відбулась о год. 5-ій вечора в просторій залі Об'єднання Американських Жінок в Денвері. Програмки роздавалися гостям при вході на залю. Після відспівання американського гимну П. Поржи-Олексієнко привітав присутніх, з'ясував ціль академії й попросив до слова пані д-р М. Бек.

Її появу на гарно прибраній сцені присутні, вставши з місць, привітали голосними оплесками. У майже годинній доповіді М. Бек, після вступу, віддала пошану почерзі постаттям Симона Петлюри й Євгена Коновальця, розповіла про їхню діяльність, з'ясувала ролю та значення їх в новітній українській історії й підкреслила їхні заповіти наступним поколінням українців. Обговорюючи сучасний незадовільний громадсько-політичний стан українства на чужині, згадала про шкідливі сторони роз'єднання й закликала до єдности, гуртування під прапорами УНР, довкола Української Національної Ради й Державного Центру УНР в екзилі. Прелеґентка підкреслила вагу сучасної хвилини і конечність у власних інтересах перейти у діях від почуття до розуму.

Майстерно виголошена переконлива промова М. Бек знайшла глибокий відгук серед понад 120 осіб присутніх на залі. Всі, вставши, довший час її оплескували, в очах декого виднілись сльози. Вміжчасі Мартуся Орищівна піднесла доповідачці китицю червоних троянд, а П. Поржи-Олексієнко прилюдно подякував від імені Т-ва прихильників УНР за приїзд у Денвер та визначну участь в академії.

Після перерви відбулась коротка, але різноманітна мистецька програма. Барбара Задовичева в супроводі Арнольда Бірки, граючи на бандурі, відспівала „Білі каштани (муз. Майбороди) і „Тихесенький вечір, слова Т. Шевченка.

Далі присутніх зустріла несподіванка: вони побачили на сцені бандуристів — А. Бірко, В. Задовичева, Люба Городиська, Аретта Колодієва й Оксана Мошинська. Вони під проводом А. Бірки виконали: „Взяв би я бандуру...", народна пісня, „Лелечики" й „Зійшов місяць",слова Т.Шевченка. Гру на бандурах супроводив своїм співом невеличкий хор — діти, молодь й дорослі. Бандури, хор, українська ноша вчинили миле враження на присутніх і вони їх тепло вітали. А. Бурко повідомив про заснування в Денвері гуртка бандуристів, його наміри на майбутнє, запрошував вступати в його склад, щоб удосконалити гру на бандурі. З черги Мартуся Орищівна виконала на флейті „В'язанку народний пісень".

Музично-співочу частину програми доповнили декламації: Ніна Івашківна деклямувала уривок з поеми „Вік Петлюри",Матвій Івашко — вірш „Симон Петрюра", Кобця, Євгенія Коцюбова прочитала, зі своїми заввагами, вірш „Земля" Первомайського і Марія Кротюкова прикінці по-мистецьки деклямувала вірш Лесі Українки „Ти боролась колись...". Академія закінчилась відспіванням українського національного гимну. Під цим враженням присутні довго не розходились, знайомились з пані Бек, вітали бандуристів, обговорювали програму академії. Під час академії кілька осіб фотографували перебіг програми.

У понеділок М. Бек гостювала в родині І.Стебельських. Протягом дня перебувала з нами в ґірських околицях, а ввечері відбулося прийняття в родинному колі.На ньому виникло питання конечности зв'язку з місцевою американською пресою. Тому в вівторок вполудне заходами Ів. Стебельського відбулось в місті інтерв'ю М. Бек з журналістом зі щоденника „Денвер Пост," після чого вона поїхала до М. та А. Биковських.

Того ж дня, в обідню пору, М. Бек зустрілася з відомою американсько-українською письменницею Марією Галун-Блок. У взаємних повідомленнях М. Блок згадала, що друкується її повість про українських скитальців у Німеччині під час Другої світової війни; в липні має вийти вже з друку й показала обкладинку. Крім того письменниця пише іншу повість про українських емігрантів у Північній Дакоті п. з. „Українська пшениця".

У середу вранці журналіст з „Денвер Посту" телефонічно мав додаткове інтерв'ю з п-і М. Бек, а після полудня відбулось прощальне прийняття для неї з участю членів Управи і Контрольної комісії Т-ва прихильників УНР. На ньому підсумовано перебування М. Бек в Денвері і накреслені дальші пляни. При кінці прийняття присутні довідались від М. Кротюкової, що в останньому вечірньому виданні „Денвер Посту" за 31-го травня вже появилася широка стаття п. з. „Експерт свідчить...," написана на підставі розмов журналіста з М. Бек, в якій вона насвітлила сучасний антиросійський рух підсовєтських народів.

У четвер М. Бек телефонічно подякувала журналістові за його статтю. Потім, заходами Яр. Стецюка, члени управи й Контрольної комісі Т-ва, відпровадили п. М. Бек на летовище, звідкіля вона від'їхала до Детройту, Міч., залишаючи серед українців в Денвері приємні й громадсько-будуючі спомини.

Л. Биковський

Будучність Осередку Української Культури

Осередок Української Культури й Освіти у Вінніпеґу є наважливішою української культурною установою не тільки в Канаді, але взагалі в цілому Західньому Світі. Він посідає общирний український етнічний, історичний і научно-культурний музей, цінну ґалерію українських мистців, обширну українську бібліотеку з ориґінальними манускриптами та стародруками з ХУІ і ХУІІ століть і важливий архів з національного та культурного життя українців у Канаді.

Для тих колекцій Осередок недавно закупив широкий чотириповерховий будинок, де крім музею, ґалерії, бібліотеки та архіву мають бути і викладові залі, щоб виконати також і освітні завдання цієї інституції.

За такі високі осягнення Осередок вдячний не тільки українській спільноті, але також і канадським урядовим колам, які різними ґрентами та стипендіями уможливили каталогізацію та упорядкування музею і бібліотеки, допомогли найняти та утримувати фахових робітників і заплатили половину коштів перебудови закупленого будинку. Дирекція Осередку надіялася, що ті урядові допомоги залишаться на все, ніколи не щезнуть і все підтримуватимуть цю репрезентативну установу українського культурного життя... Але не так сталося. Всі оптимістичні сподівання скоро перетворилися в гірку дійсність.

Інфляція, безробіття, дефицити канадського уряду зліквідували всі державні допомоги й перекинули весь тягар утримання Осередку на плечі українського суспільства. І хоч це є милий, але важкий тягар. Головним питанням є: як може українське суспільство без урядової допомоги утримати таку коштовну установу?

Наша відповідь ось така: Осередок можна утримати з побільшенням членства. Під сучасну пору членська вкладка Осередку є 15 долярів річно, (25 для родини). Якщо б з 600,000 українців в Канаді тільки один відсоток заплатив би цю вкладку, то Осередок є врятований. Нехай кожний свідомий українець цієї країни уявіть собі, що стаючи членом Осередку, він виповнює свій культурний обов'язок супроти своєї нації чи етнічної групи. І що коштуватиме таке велике діло? Тільки 15 долярів на рік.

Більшість наших жертводавців посилає багато більші суми на підтримання цієї установи, але, на жаль, тих свідомих жертводавців маємо замало.

Тому, дуже просимо, станьте членами Осередку. Ми вислали понад 5,000 листів з аплікаціями. Деякі вже вертаються з позитивними відповідями. Але ми не знаємо всіх адрес. Тому, якщо ви не дістали жадного листа від нас, то тільки напишіть нам Ваше ім'я і Вашу адресу та вишліть на Осередок з 15 доляровим чеком. Наша адреса: 184 Alexander Ave., East, Winnipeg, Man., Canada R 3BOL6.

о. д-р Олександер Баран,
президент ОУКО